

PRED 80 ROKMI ZAČAL V PREŠOVE VYCHÁDZAŤ PRVÝ SLOVENSKÝ DENNÍK – SLOVENSKÁ SLOBODA (1938 – 1944)¹

Ján DŽUJKO

Slovenská sloboda začala vychádzať v Prešove 15. novembra 1938 ako prvý slovenský denník v meste bez podtitulu. Až v jej druhom ročníku sa pod názvom objavilo heslo *Za Boha a za národ!* Vydával ju Úrad propagandy Slovenskej krajiny, po ňom Vydavateľstvo Slovenskej slobody a napokon Ondrej Korman, každý deň okrem pondelka. Tlačila sa v Slovenskej štátnej kníhtlačiarňi, potom v Štátnej kníhtlačiarňi a napokon v Tlačiarňi Andrej vo filiálke v Prešove a filiálke v Žiline, na 2 – 8 stranách. Bola písaná v slovenskom jazyku. Jej zodpovedným redaktorom sa na začiatku stal Juraj Gajdoš Breza, ktorého neskôr nahradili Anton Plevka, Vlado Benický a Michal Malatin. V rokoch 1940 – 1941 mala Slovenská sloboda náklad 12 000 exemplárov. Denník mal aj svoje dve prílohy. V roku 1939, Študentský svet, prílohu adresovanú študentom stredných škôl, ktorú začali vydávať z dôvodu, že nebolo isté, kedy začne vychádzať celoslovenský študentský časopis a v roku 1940 mesačnú prílohu *Zdravie ľudu*, pod vedením Andreja Timka.

Zo začiatku mala redakcia problémy s vydávaním novín. Tie sa týkali predovšetkým potreby vlastných priestorov pre redakciu a administráciu, tlače a grafickej úpravy.² Už v januári 1939 však došlo k reorganizácii. Vyšli v novom formáte a ustálili sa v nich aj pravidelné rubriky.

Politický denník Hlinkovej slovenskej ľudovej strany bol adresovaný najmä obyvateľom východného Slovenska. Už v programovom článku naznačila redakcia jeho poslanie: „*Nebudeme liberálni, ústupčiví, slabí, voči Židom, marxistom a boľševikom. Nebudeme lojálni voči emigrantom – tu žiadne takzvané hľadisko falošnej humanity nás neobmäkčí.*“³ Zmena politických pomerov na Slovensku po vyhlásení autonómie a po Viedenskej arbitráži tak výrazne ovplyvnila poslanie i obsah novín. Tie sa zamerali predovšetkým na vnútropolitický vývin na Slovensku a zmeny z toho vyplývajúce, dotýkajúce sa predovšetkým Prešova, postupného centra východného Slovenska. Medzi ústredné témy však patrilo predovšetkým riešenie židovskej otázky na Slovensku, vzájomný postoj Čechov a Slovákov v spoločnej republike, ako aj postavenie slovenskej minority v Maďarsku. Značnú pozornosť venovali aj kultúre a športu. Prostredníctvom rubriky *Slovenská žena* oslovovali aj čitateľky a pomocou rubriky *Pre naše deti* sa venovali najmladším záujemcom o noviny. Slovenská sloboda priniesla 14. marca 1939 v mimoriadnom vydaní správu o vzniku samostatného Slovenského štátu. Následne sa na svojich stránkach začala zaoberať podrobnejšie životom Slovákov v Maďarsku, otázkami gréckokatolíkov a Rusínov. Po vypuknutí druhej svetovej vojny sa venovala aj zahraničnopolitickému daniu a udalostiam na

1 Príspevok vznikol v rámci projektu APVV-15-0036 *Východné Slovensko v 19. a 20. storočí vo vzťahu centra a periférie*.

2 Slovo k našim čitateľom. In *Slovenská sloboda*, roč.1, 16. 11. 1938, č. 2, s. 4.

3 Cesta, Slovenskej slobody“. In *Slovenská sloboda*, roč. 1, 15. 11. 1938, č. 1, s. 1.

frontoch. V roku 1939 mala aj vybielené príspevky, z dôvodu, že podliehala preventívnej vojenskej cenzúre. Slovenská sloboda sa snažila osloviť všetky vekové vrstvy čitateľov. Okrem politickej a hospodárskej sféry sa venovala aj kultúre a športu. Na Vianoce, Nový rok a na Veľkú noc vychádzala v rozšírenom vydaní a s prílohou. Slovenská sloboda bola prvým po slovensky písaným denníkom, ktorý začal vychádzať v Prešove v medzivojnovom období a vo svojej existencii pokračovala aj v období trvania Slovenského štátu.

Použitá literatúra:

Slovenská sloboda (1938 – 1944)

DŽUJKO, Ján. Prehľad po slovensky písaných novinách a časopisov vychádzajúcich na východnom Slovensku v rokoch 1919 – 1938. In *Annales historici presovienses*, 2008, č. 8, s. 138 – 154. ISSN 1336-7528.

FEDOR, Michal a kol. *Bibliografia periodík na Slovensku v rokoch 1939 – 1944*. Martin : Matica slovenská, 1969. 550 s.

KIPSOVÁ, Mária a kol. 1968. *Bibliografia slovenských inorečových novinách a časopisov z rokov 1919 – 1938*. Martin : Matica slovenská, 1968. 1074 s.